

1. ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιώργου Σεφέρη: “*Επί Ασπαλάθων...*”

(Κ.Ν.Λ. Α΄ Λυκείου, σελ. 222-224)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Παραδείγματα ερωτήσεων ελεύθερης ανάπτυξης

1. Ως προς τι προΐδεάζει τον αναγνώστη ο τίτλος του ποιήματος σε συνδυασμό με τη χρονολογική του ένδειξη (31 του Μάρτη 1971);
2. α) Ποια πολιτική στάση του Γ. Σεφέρη καταγράφεται στο ποίημα;
β) Γιατί επέλεξε «...τη μέρα εκείνη του Ευαγγελισμού...» (1^{ος} στίχος) ως χρονολογία του ποιήματός του;
3. Υπάρχει επιβεβαιωμένη μαρτυρία για επίσκεψη του Γ. Σεφέρη στο Σούνιο «την ημέρα εκείνη του Ευαγγελισμού» του 1971 με γνωστή συντροφιά. Πώς λειτουργεί στο ποίημα αυτό το γεγονός;
4. Από πού δέχεται τα ερεθίσματα - μηνύματά του ο ποιητής σ’ αυτήν την ποιητική σύνθεση και με ποιες έννοιες τα αποδίδει;
5. Ποια είναι τα χρονικά επίπεδα του ποιήματος και πώς συνδέονται μεταξύ τους;
6. α) Ποιες αισθήσεις του ποιητή έχουν ενεργοποιηθεί;
β) Με ποιες πνευματικές του λειτουργίες συνδέονται στο ποίημα οι σκηνικές ενότητες;
7. Να παρακολουθήσετε την εξέλιξη της σκέψης του ποιητή μέσα από τις ενότητες του ποιήματος.
8. Με ποια πρόφαση εισάγεται στο ποίημα ο Αρδιαίος του Πλατωνικού μύθου (*Πολιτεία*, 616);
9. α) Ποιο αρχαίο ηθικό σχήμα ακολουθεί ο μύθος και το επιμύθιό του;¹
β) Υπάρχουν άλλα στοιχεία (δάνεια) από την αρχαία τραγωδία;
10. Τι αποκαλύπτει η χρήση του μύθου του Αρδιαίου για την ποιητική πρόθεση και την πολιτική θέση του Γ. Σεφέρη κατά την εποχή που γράφεται το ποίημα;
11. Ποια λέξη ή φράση είναι ιδιαίτερα τονισμένη με το κεντρικό μήνυμα του ποιήματος; Με ποια εικόνα εκφράζεται ποιητικά;

---

¹ Υβρις, Άτη, Νέμεσις.

12. α) Ποια φωνή ακούγεται στο ποίημα και που απευθύνεται;
β) Εμπλέκεται το κοινό στην ποιητική σκηνοθεσία;
13. α) Ποιες αισθήσεις σας κινητοποιούνται και ποιες σκέψεις σας δημιουργούνται από την α' στροφή;
β) Εκτιμήστε την εικονοπλαστική ικανότητα του ποιητή.
14. α) Πώς πιστεύετε ότι λειτουργεί ο συγκεκριμένος χώρος του Σουνίου στην ποιητική έμπνευση και γιατί;
β) Ποια μηνύματα δέχεται από τον αρχαίο ναό και πώς τα μεταδίδει; (αναφέρατε τη σχετική εικόνα).
15. Ποια είναι η γνώμη σας για την ερμηνεία του στίχου 8: «Γαλήνη»;
16. Ποια χαρακτηριστικά της σύγχρονης ποίησης μπορείτε να επισημάνετε στο ποίημα;
17. Ποιο θα καθορίζατε ως κυρίαρχο συναίσθημα του ποιητή κατά το χρόνο της ποιητικής δημιουργίας; Πώς δικαιολογείται αυτό αντικειμενικά;
18. Ποιο ρόλο πιστεύετε πως μπορεί να διαδραμάτισε η συγκεκριμένη ποιητική δημιουργία στα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα της εποχής, δεδομένου του χρόνου συγγραφής και ολοκλήρωσης του ποιήματος (από 25/3/71 μέχρι 31/3/71) και της δημοσίευσής του στον ημερήσιο τύπο στις 23/9/71 (επομένη της κηδείας του ποιητή);
19. Ποιος ρυθμός του λόγου επικρατεί στους στίχους 14-18 και γιατί;
20. Υπάρχει κάθαρση στο ποίημα και πώς συνδέεται από τον ποιητή με τη σύγχρονη του πολιτική πραγματικότητα;

2.2. Παραδείγματα ερωτήσεων σύντομης απάντησης

1. Γιατί, κατά τη γνώμη σας, η ποιητική σύνθεση αρχίζει με ρήμα παρελθοντικού χρόνου; Πώς συγκλίνει το παρελθόν με το παρόν στο ποίημα;
2. Ποιες λεπτομέρειες περιέχουν οι εικόνες της α' στροφής; Με ποια επίθετα αποδίδονται;
3. Ποια είναι η δομή του ποιήματος; Από τι υπαγορεύεται η διάρθρωση του ποιήματος στις συγκεκριμένες ενότητες;
4. Η εικόνα των ασπαλάθων, «με τα μεγάλα βελόνια» σε συνδυασμό με τον τίτλο του ποιήματος, τι προοικονομεί;
5. Πώς συσχετίζεται ο χώρος του Σουνίου με το χρόνο της ποιητικής έμπνευσης (μέρα του Ευαγγελισμού);

6. α) Πού σκηνοθετείται η δράση της δεύτερης στροφής;
β) Πώς συνδέεται το περιεχόμενό της με την πρώτη στροφή;
7. Ο μύθος για τον Αρδιαίο (*Πολιτεία* Πλάτωνα, 616) παραπέμπει σε σύγχρονα πρόσωπα και καταστάσεις και με ποιον τρόπο;
8. Να καταγράψετε τα ρήματα της περικοπής του Πλάτωνα (όπως δίνεται στο ποίημα) και να βρείτε τη σχέση που τα διέπει.
9. Γιατί χρησιμοποιεί ο ποιητής τη φράση «πλέρωνε τα κρίματά του» (στ. 19);
10. Είναι τυχαία η αναφορά μόνο ονομάτων στο στίχο 20;
11. α) Ποια είναι η στάση του ποιητή απέναντι στον Αρδιαίο;
β) Τι συναισθήματα γεννιούνται σε σας για την τιμωρία του;
12. Ποια συναισθηματική φόρτιση περιέχουν οι στίχοι 19-20;

2.3. Συνδυασμός ερωτήσεων σύντομης απάντησης και ελεύθερης ανάπτυξης

1. α) Ποιος είναι ο ποιητικός χώρος στο ποίημα;
β) Πώς καθοδηγεί την ποιητική έμπνευση ο χώρος σε συνδυασμό με το χρόνο;
2. α) Ποιο είναι το νόημα της φράσης: «πάλι με την άνοιξη»;
β) Ερευνήστε πώς λειτουργεί ο 2^{ος} στίχος σε σχέση με το στόχο του ποιητή.
3. α) Ποια από τα θέματα του Γ. Σεφέρη εμπλέκονται στο ποίημα;²
β) Να αναλύσετε ένα από τα θέματα με αναφορές στο ποίημα.
4. α) Το επίθετο «ωραίο» του 1^{ου} στίχου για το Σούνιο από ποιες επιμέρους εικόνες του ποιήματος ενισχύεται;
β) Τι αποκαλύπτει για τον τρόπο που λειτουργεί η ποιητική έμπνευση του ποιητή;
5. Η εικόνα του στίχου 7: «Απόμακρα οι αρχαίες κολόνες, χορδές μιας άρπας αντηχούν ακόμη...» πώς συνδέεται με τον 8^ο στίχο;
6. Από ποιες εικόνες ή φράσεις του ποιήματος προκύπτει η συναισθηματική σχέση του ποιητή με το αρχαίο ελληνικό παρελθόν;
7. Σε ποια ποιητική τεχνοτροπία τοποθετείται το ποίημα σε σχέση με το περιεχόμενο και τη μορφή του;
8. α) Με ποιες λέξεις (ουσιαστικά και επίθετα) από το ποίημα ο Γ. Σεφέρης αναφέρεται στην τιμωρία του Αρδιαίου;
β) Ποια ψυχική διάθεση αποκαλύπτουν οι λέξεις αυτές;

² Βλ. εισαγωγικά στον ποιητή, Κ.Ν.Α. Α' Λυκείου, σσ. 225-226.

9. Να αναγνωρίσετε τα “σημαίνοντα” και τα “σημαινόμενα” στο μύθο του Αρδιαίου και να αναλύσετε το λειτουργικό τους ρόλο στη σύγχρονη πολιτική πραγματικότητα.
10. Ποια είναι η επιφανειακή και ποια η βαθύτερη σημασία των στίχων 18-20; Να την αναπτύξετε.
11. Υπάρχει επιμύθιο; Αν ναι, πώς λειτουργεί στο συγκεκριμένο ποίημα;
12. Να εξηγήσετε πώς οριοθετεί το συγκεκριμένο ποίημα το χρέος του πολίτη ποιητή και του ποιητή πολιτικού (διπλωμάτη), καθώς και το ρόλο του ποιητή ιδιαίτερα σε δύσκολους καιρούς.

2.4. Παραδείγματα ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου

2.4.1. Ερωτήσεις σύζευξης

Να γράψετε δίπλα από κάθε αριθμό της στήλης Α το γράμμα του στοιχείου της στήλης Β που αντιστοιχεί σ' αυτό: (περισσεύει ένα)

Α	Β
1. .... «χαμένη στον μυαλού τ' αυλάκια»	α. συνειρμική
2. .... «χορδές μιας άρπας αντηχούν ακόμη»	β. παρομοίωση
3. .... «δείχνοντας έτοιμα τα μεγάλα τους βελόνια»	γ. προσωποποίηση
4. .... «Λιγοστά πράσινα φύλλα γύρω στις σκουριασμένες πέτρες»	δ. μεταφορά
5. .... «και πήγαν και τον πέταξαν στον Τάρταρο, κουρέλι»	ε. ιαμβικός δεκαπεντασύλλαβος - στ. υποβλητική εικόνα με προσδιοριστικά επίθετα

3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Με δεδομένο ότι το ποίημα ανήκει στο συμβολισμό και έχει διδακτικό χαρακτήρα, ποια είναι τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται αλληγορικά, τι συμβολίζουν και τι διδάσκουν διαχρονικά;
2. Τι νομίζετε ότι ενεργοποίησε την ποιητική συνείδηση του Γ. Σεφέρη την 25/3/1971:
  - α) Η επέτειος της Εθνεγερσίας του 1821;
  - β) Ο πανηγυρικός γιορτασμός για τα 150 χρόνια από την επανάσταση του 1821 με «φαμφάρες» από εκπροσώπους του δικτατορικού καθεστώτος;

- γ) Το δημοκρατικό του φρόνημα;
- δ) Η ποιητική του ευαισθησία;
- ε) Η ενεργός και επιτυχής υπηρεσία του στο διπλωματικό σώμα;
- στ) Η προσωπική του ευθύνη και η συγκεκριμένη προϊστορία του;
- ζ) Το επικείμενο τέλος του, που το προαισθανόταν;
- η) Άλλοι λόγοι;

Να τους ιεραρχήσετε σε ενιαία αναλυτική εργασία.

3. Το ποίημα «Επί Ασπαλάθων...» του Γ. Σεφέρη ως διαθήκη του ποιητή να παραβληθεί με το δίστιχο του Κ. Παλαμά: *«Τούτο το λόγο θα σας πω. Δεν έχω άλλο κανένα. Μεθύστε με τ' αθάνατο κρασί του '21»* και με το ποίημα του Σικελιανού «Παλαμάς» (*Ηχήστε σάλπιγγες ...*).

4. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Να αναλύσετε σε ένα δοκίμιο το διαχρονικό μήνυμα του ποιήματος για τον πολιτικό ρόλο και την ευθύνη του Έλληνα πολίτη και του πολιτικού ποιητή, όσον αφορά τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, συνδυάζοντάς το με την τραγικότητα της περίπτωσης του Γ. Σεφέρη (πέθανε στις 20/9/1971 και δεν έζησε την αποκατάσταση της Δημοκρατίας - Αύγουστος 1974, αλλά δεν είδε και τη διχοτόμηση της Κύπρου, που τόσο αγάπησε, βλ. «Ελένη»).
2. Να συνεξετασθεί το ποίημα σε μια εργασία 400 περίπου λέξεων με:
  - α) Το δημοτικό τραγούδι *«Ακόμα τούτ' η άνοιξη / ραγιάδες, ραγιάδες, τούτο το καλοκαίρι / Μοριά και Ρούμελη...»*
  - β) Το Ανάγνωσμα η «Μεγάλη Έξοδος» από το «Άξιον Εστί» του Οδυσσέα Ελύτη ως προς τον εθνεγερτικό του χαρακτήρα.
3. Να συσχετίσετε το περιεχόμενο του ποιήματος με τη γνωστή πολιτική *Δήλωση*³ του Γ. Σεφέρη 28/3/1969 στο BBC, καθώς και με το ποίημα του «Οι γάτες του Αϊ-Νικόλα» (1970). Να αναπτύξετε υπό μορφή δοκιμίου το θέμα: «Ο ρόλος του ποιητικού λόγου του Γ. Σεφέρη και της πολιτικής του στάσης ως έκφραση και όπλο διαμαρτυρίας για την αποκατάσταση του δημοκρατικού πολιτεύματος την περίοδο της δικτατορίας του 1967-1974».

---

³ Βλ. Κ.Ν.Α. Γ' Γυμνασίου, σ. 300.

5. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κριτήριο για ωριαία γραπτή δοκιμασία

(45 λεπτά)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ .....

ΤΑΞΗ..... ΤΜΗΜΑ.....

ΜΑΘΗΜΑ: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γιώργου Σεφέρη, «*Επί Ασπιάθων...*»

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ: .....

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. «*Το βράδυ βρήκα την περικοπή: τον έδεσαν ... κουρέλι*» (στ. 13-18):

α) Ποιες είναι οι λέξεις κλειδιά στους στίχους αυτούς; Ποια εντύπωση δημιουργούν;

β) Ποιος είναι ο χρόνος και η λειτουργία των ρημάτων;

.....
.....

Μονάδες 5

2. Να αναλύσετε τους δύο τελευταίους στίχους του ποιήματος.

.....
.....

Μονάδες 5

3. Οι ασπιάθοι ως ποιητικό σύμβολο και ως εικόνα του τοπίου: να ερμηνεύσετε τη λειτουργία τους στην αρχιτεκτονική δομή του ποιήματος.

.....
.....

Μονάδες 5

4. Να ξεχωρίσετε τα κυριότερα στοιχεία της Σεφερικής ποίησης (περιεχόμενο - μορφή) και το ρόλο τους στη συγκεκριμένη ποιητική δημιουργία.

.....
.....

Μονάδες 5